

Preken

Uitgave van de Opstandings- en Detakerk

27 januari 2013 – 3^e van Epifanie

Jesaja 61,1-9

Lukas 4,14-21

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Hier is hij opgegroeid. 'We kennen hem nog van vroeger', zo heet dat dan. Ik heb nog met hem in de zandbak gespeeld, zeggen sommigen. En anderen herinneren zich nog hoe hij op zijn bar-mitswah voorlas uit de schriften, met een stem die onvast was van de spanning en de nog zo prille baard in zijn keel. Maar dat is allemaal lang geleden. Lang geleden is hij uitgevlogen. Heeft hij ons gewone leventje achter zich gelaten. Hij heeft zijn eigen keuzes gemaakt.

Maar nu komt hij terug. Vandaag zoekt hij ons op. Zo komen de zonen en de dochters terug naar huis, na een studie in de grote stad, na een wereldreis, na een baan in een andere plaats. Zouden ze erg veranderd zijn? Zouden ze kritisch zijn op hun ouders, geven ze aanstoot aan de burens? Kunnen we nog wel trots op ze zijn als ze heel anders over God zijn gaan denken? Kunnen zij nog wel trots zijn op ons, de opvoeders? Wij hebben ze normen en waarden meegegeven en geleerd om iets te betekenen voor een ander. Ze zijn de uitdrukking van ons verlangen, onze hoop, ons geloof, zij zijn onze droom en hoe kwetsbaar zijn wij in onze kinderen...

En nu is Jezus terug. Geen wonder dat alle ogen vol spanning op hem gericht zijn als hij op de leraarsstoel gaat zitten op de tekst uit te leggen die hij zojuist gelezen heeft: "'De Geest van de Heer rust op mij, want hij heeft mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft hij mij gezonden, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken en aan blinden het herstel van hun zicht, om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een *jubeljaar* van de Heer uit te roepen.'"

Alle ogen zijn op hem gericht. En wat moet hij zeggen? Hoe kan hij iets vertellen van wat hem gegrepen heeft, losgemaakt van zijn familie, hoe kan hij iets uitleggen van wat hem drijft terwijl hij zelf niet weet wat hem drijft, waar het hem drijft? Hoe kan hij ze vertellen over de woestijn en de stemmen van

het kwaad die je alleen in je eigen hart kan overwinnen? Nergens is een houvast, het leven is afgrondelijk en God zal zijn engelen niet sturen om hem te behoeden – en toch is het leven mooi en rijk en zinvol en God het allerhoogste geluk. Hoe kan Jezus vertellen aan al die mensen die hij liefheeft en zo goed kent dat hij een vreemde is geworden voor heel dat gewone leven waar niets mis mee is, maar dat tegelijk - in ieder geval voor hem - een gouden kooi is van schijnzekerheden en schijnhouvast van zogenaamde rotsvaste overtuigingen?

Wie kan überhaupt spreken over dat jubeljaar? Dat jaar waarin alles écht anders gaat, 'deze wereld omgekeerd'. Dat profetische woord van oudsher. 49 jaren lang gaat het leven zoals het gaat. Worden rijken rijker en armen armer. 49 jaar lang maken mensen onontkoombaar vuile handen. Hoopt bezit zich onontkoombaar op, worden mensen meer en meer slaaf voor elkaar. Maar in dat 50^e jaar keert alles terug. Slaven worden weer vrijgelaten. Alle bezit wordt herverdeeld. Alles en iedereen keert terug naar waar het thuishoort.

Maar hoe daarover spreken, hier in de synagoge van Nazareth... waar na 49 jaren nooit dat 50^e jaar komt. Maar waar ze gewoon weer opnieuw beginnen te tellen, waar altijd alles hetzelfde blijft. Waar onrecht zo hardnekkig is. Wonden zo eindeloos diep. Leven zo principieel oneerlijk vaak. Wat is hier, voor deze mensen, die Jezus zo dierbaar zijn, de zin van die oude droom van Mozes?

De stilte duurt voort in de synagoge van Nazereth. - wat zal Jezus gaan zeggen? Wat kán hij zeggen? Maar één ding: "vandaag is dit schriftwoord voor jullie oren in vervulling gegaan!"

Even een onderbreking. Drie jaar geleden was er voor onze lectoren een training georganiseerd. We leerden van alles over ademhalingstechniek, over stevig staan en in balans en dat soort dingen. Maar wat mij het meest is bijgebleven is de richting van praten. Wat doe je als je Bijbel leest. Probeer je de woorden de zaal in te praten? Naar de mensen toe? Of is het omgekeerd? Probeer je de mensen de Bijbel in te praten? Neem je de hoorders mee de Schrift in? Geef je de woorden die je voorleest aan de mensen: hier, versta het goed, en zie dat jij er wat mee doet! Of breng je de mensen naar / in dat aloude verhaal: hier kom je thuis, hier wordt je gekend, in dit verhaal is ook plaats voor jou, laat het verhaal wat met jou doen.

Een goede lector maakt dat de preek heel kort kan zijn!

"Vandaag is dit schriftwoord voor jullie oren in vervulling gegaan!" – de kortste preek aller tijden.

Dit is de grote verandering die Jezus heeft meegemaakt: de bijbel gaat over hém, doet wat met hém. De woorden van Jesaja gaan over hem, doen wat met hem: HIJ is geroepen: hij is de tekst ingetrokken, de woorden hebben hem levend gemaakt. Hij gelooft niet meer in de bijbel, maar de bijbel gelooft in hem. Hij gaat niet langer de weg met God, maar de weg met God gaat hém!

Dit is de fundamentele omkeer waar het in het geloof steeds over gaat: van actief naar passief: van onze goede daden naar God die door ons heen het goede doet. Van óns geloof naar Gods geloof in ons.

Vandaag is dit schriftwoord voor jullie oren in vervulling gegaan. Wat mij is overkomen in mijn lezen van de Schrift wil ook jullie overkomen. Als jullie dit ook horen en je erin mee laat nemen, dan is het NU het jubeljaar, het jaar van de vrijheid - dat is wat Jezus zegt.

Het aangename jaar van de Heer, het genadejaar - de wijsheid, de liefde, de verontwaardiging, de kracht, de inzet en het geloof, niet voor later maar voor nu, niet voor uit buiten de tijd, als we uitgeteld zijn, maar nu, midden in de tijd. Nu is het dat God zegt: je bent vrij. En met dat jij het vandaag hoort is het vandaag ook waar! Nu is het dat God zegt: verkondig jij vrijheid aan anderen? Of knecht je ze door jouw eigen gebrek aan vertrouwen, netjes gecamoufleerd door regeltjes en overtuigingen? Er zijn altijd farao's in het leven al herken je ze misschien niet zo snel. Er zijn altijd krachten die mensen onvrij maken – en tegenstemmen die Gods bevrijding aankondigen – soms zo dichtbij dat je ze over het hoofd ziet.

Vandaag, heden, worden wij gezonden: niet om onze eigen ideeën aan iedereen te verkondigen, maar om te ZIJN: zonen en dochters van God door Hem bewogen. Mensen meegenomen op zijn weg, meegenomen in zijn woord. Dat is Epifanie: zo verschijnt God in onze tijd: door mensen die door hem bewogen worden. We worden niet geroepen om maar lief en aardig voor iedereen te zijn, koste wat kost de vrede te bewaren en alle kwaadheid in te slikken tot we er bijkans in stikken. Het is geen soft verhaaltje: wij worden geroepen om anders te *zijn*, om recht te doen, om koninkrijken uit te rukken en af te breken, om te verdelgen en te verwoesten, om te bouwen en te planten. Dit is heftig en provocerend, weerbarstig, confronterend. Zo ervoeren de mensen in de synagoge in Nazaret, zo ervaren wij in de Opstandingskerk in Enschede.

Vandaag is dit schriftwoord voor jullie oren in vervulling gegaan.

Het oude woord lééft hem! De weg gaat hem, als een kracht die niet te dwarsbomen valt, gaat de weg hem. Sterker dan hijzelf is de geest die in hem is.

Zo kan het zijn, een mens voortbewogen door God.

Zo kunnen wij het soms ervaren, in een crisis, dat er iets sterker is dan wijzelf en dat beweegt ons door, dwars door een menigte tegenkrachten. Onherroepelijk daalt de hemel naar de diepten van de aarde. God gaat zijn weg met wie hij beschikbaar vindt, binnen of buiten Nazaret, met ons of met een ander, want zijn heil wil werkelijk worden - vandaag. In dit hele verhaal klinkt een voetstap, een langzame gang door de geschiedenis, een onverstoortbaar ritme, een niet te dwarsbomen kracht, een verhaal dat overal waar wordt daar waar het klinkt: het rijk van God dat gist in de wereld. En het wil niets liever dan jou meenemen op zijn weg. Vandaag hebben jullie deze schrifttekst in vervulling horen gaan.

Amen